

Beste lezers

- Lente en voorzomer
- Bomen over Bomen: sporkehout
- Vuurvlieg wandelingen

De lente was er een van komen en gaan. Eerst een superzachte maart, heel veel bomen kwamen uit de startblokken, vervolgens een koude april met tamelijk vaak nachtvorst. Sommige bomen hadden toen al jong blad (extra kwetsbaar) en hebben dat flink moeten bezuren. Veel blad en soms ook bloemknoppen zijn bevroren geraakt. Vooral de peren hebben daar in ons land vaak last van. Bomen op onbeschutte plekken (invloed van vooral koude oostenwind) droog weer, nachtvorst zijn

extra kwetsbaar. Juist de heldere, zonnige dagen (voor ons fijn) versterkten de droogte en daarmee de schade. Bomen die oorspronkelijk meer uit het zuiden van Europa komen, zoals walnoot en tamme kastanje (zie de zwarte blaadjes op de foto hiernaast), zijn gevoelig. In hun genen zit nu eenmaal een aanpassing aan warmere lentes. Ons voorjaar is doorgaans wisselvalliger, denk aan

uitspraken als: april doet wat hij wil.

Een laag struikje als de (inheemse) bosbes had op plekken waar de zon het bos inkwam last van die droge kou en scherpe zon. Sommige bloeiende planten bevroren in de aprilmaand. Niet allemaal. Struiken die dieper in het bos stonden hebben op dit moment groene besjes: zij stonden beschermt.

Het was ook een heel mooi voorjaar. Door dat vroege uitlopen en juist ook door de kou. Inheemse bomen hebben een ingebouwde weerstand hiertegen. Maar ondanks de natuurlijke weerstand (denk aan zachte beukenhaartjes op een vers beukenblad) moeten heel veel bomen in dergelijke omstandigheden hun anti-stress vermogen inschakelen. Ook dat kunnen ze. Dat vermogen is de stof anthocyaan en die roepen bomen altijd te hulp als er sprake is van stress, meestal zie je dit ook bij koude herfstnachten in combinatie met veel zon

overdag. Ook in het voorjaar hebben bomen in de zon dit hulpmiddel soms nodig. De trosvlies staat pal op het zuiden (foto pag.1 linksonder) en had hulp nodig. Kijk eens hoe prachtig het blad dan wordt. Deze kleur zit dan alleen in de buitenste laag cellen. Het kost de boom natuurlijk energie om het te maken, maar het levert wel de gewenste bescherming op. Soms is het anthocyaan alleen maar een roodachtig waas in heldergroen blad. Bij elke boom ziet het er anders uit. Er zitten zo'n 250 verschillende pigmenten alleen al in deze groep anthocyanen. De stof kan alleen in de zon èn dankzij de zon worden gemaakt. Bomen in de schaduw hebben het niet nodig maar zouden het ook niet kunnen. Zo zie je maar weer dat in feite elke boom op de juiste plek staat (of hoort te staan).

Weer andere bomen hadden prachtig mooi licht gekleurd vroeg blad, zie deze Hollandse linde. Ook hier zie je roze (rode) resten van de knopschubben. Sommige bomen hebben de beschermende rode kleur al van nature, vaak vallen ze dan onder de groep betacyaninen. Tomaat en rode biet zijn een van de vele voorbeelden. Er zijn ongelooflijk veel kleurpigmenten, heel boeiend. Het was een mooi en feestelijk voorjaar. Ik heb ervan genoten, vooral van al die tinten geelgroen en helder groen al dan niet versierd met anthocyaan.

Kleine bomen in het bos.

Er was dit voorjaar geen bomencursus, vandaar nu een boomverhaaltje over een zeer algemene, maar niet zo opvallende boom. Het bos bestaat doorgaans uit verschillende hoge bomen, daaronder kunnen andere bomen groeien die nooit zo hoog worden en ook met minder licht toekunnen. In lichte bossen met veel eiken en berken, maar ook onder naaldbomen en aan de rand van een beukenbos is het sporkehout een opvallende soort. De boom groeit vooral op de wat zuurdere en nattere zandgronden die (vooral) in Oost Nederland en in het duingebied voorkomen. Klei en veen

zijn minder aantrekkelijk voor het sporkehout. Het is opvallende ijle boom (of struik), met in het voorjaar klein, helder geelgroen blad (foto links), later in de zomer is het wat groener. Meestal verschijnt het blad in 2e helft van april. In de winter heeft de boom kleine, bruine, wat harige knoppen, ze vallen niet op.

Sporkehout ontwikkelt zich meestal meerstammig, deze stammen hebben een zwarte schors met een subtiel wit "printje" (foto hiernaast). De verse bast kan een beetje stinken, vuilboom is daarom een van de (vele) bijnamen van het sporkehout. Maar vuilboom kan eveneens verwijzen naar de bessen die laxerend werken. Ook zit het woord "sprokkelhout" in de naam verstopt. Je

kunt het hout goed sprokkelen, ook was het dienstbaar als houtskool en niet te vergeten buskruit. Google er maar eens op.

De boom bloeit doorgaans vanaf mei en vaak de hele zomer door. Nooit veel bloemen tegelijk, altijd wat, de bloemen bevatten veel nectar. Ondertussen rijpen de eerste (giftige) vruchten van groen naar rood en uiteindelijk zwart. En daartussen dan de zachtgele bloemen. De struik schenkt ons schoonheid, geneesmiddelen, bruikbaar hout en aan vogels (o.a. lijsters) en andere dieren bessen. Het is ook de waardplant van de citroenvlinder. Een waardplant zijn betekent simpelweg dat je voedsel bent voor deze of gene. De citroenvlinder heeft bijna iedereen weleens gezien. In het voorjaar is het vaak een van de eerst waarneembare vlinders. De 2e generatie vliegt vanaf juli. Ze overwinteren in lage struiken, meestal tussen oktober en eind februari. Ze gebruiken het blad van het sporkehout om hun eitjes op af te zetten (aan de onderzijde). De rupsen hieruit eten van het bladranden. Later - in de popfase (foto rechts van Harald Süpfle) - kun je soms zo'n pop onder het blad zien hangen. Ga je komende periode een boswandeling maken: probeer eens een sporkehout met alles erop en eraan te spotten.

Vuurvliegen.

Zoals elk jaar zijn er in de vuurvliegtijd weer enkele excursies om dit wonderlijke schouwspel mee te maken. Vuurvliegjes vliegen elke zomer op warme avonden, maar des te warmer (en zwoeler) des te meer "licht" in het bos. Van zomerregen hebben ze geen last, wel van late kou (zoals in juni 2015). Vuurvliegen hebben warmte nodig om te kunnen vliegen. De kronkelige groene lijn is de beweging van het vuurvliegje. En dat dan (soms) een bos vol!!! Heel bijzonder. De wandelingen zijn tevens een mooie oefening om met duisternis om te gaan. Het kan heel donker zijn in het bos, het is avontuurlijk. Ik ben zoals elk jaar blij met de vergunning van de boswachter voor deze tochten.

De data van 2017 zijn: vrijdag 23 juni - vrijdag 30 juni - zaterdag 1 juli en vrijdag 7 juli. Start om 21.30 - tot circa 24.00 (0.15) steeds op de Sint Jansberg in Plasmolen (gemeente Mook).

Overige, **belangrijke (route)informatie**, vind je op de website.

In de laatste nieuwsbrief (december 2016) stond dat ik dit jaar minder wandelingen en cursussen wilde geven omdat ik een cursus schrijf. En zo gaat het nu, elke maand zet ik een stap daarin en ik ben tevreden over de voortgang. Maar ik ben er nog lang niet. Schrijven vraagt veel tijd en steeds opnieuw kijken of het goed is en overkomt. Ik ga ermee door en ooit zal het "verschijnen".

Tot die tijd de buitenactiviteiten met andere mensen wat minder. Zelf ga ik wekelijks een vaste ochtend naar buiten, daar haal ik voor een deel de verse input voor de cursus vandaan. En het is fijn en ontspannen.

In het najaar komt er een paddenstoelencursus op **de vrijdagmiddag**. Je hoort er meer van rond eind augustus, dan staan de data op de website. Maar ook nu zie je af en toe paddenstoelen. Zie het zandzoekplaatje hierboven, de vruchtlichamen werken zich boven het zand uit en een deel blijft achter op de hoed. Het is de gewone beurszwam, een vroege soort.

Iedereen een fijne zomer toegewenst en ik hoop jullie te zien bij een vuurvliegwandeling.

Vriendelijke groet, Lieke

www.bomenenmensen.nl

info@bomenenmensen.nl

024 3778885

[@bomenenmensen](https://twitter.com/bomenenmensen)

Lieke van der Wal